

Ganita mare

28^e jaargang nummer 4 - 2021

historische kring

•villa gannite marca•
ganite•villa gannitae marca in
pago batawa•villa ganneta•ganeta•
villa gannita hubam I•gannitta villa
ecclesia•ganita villa curtis•g
annida locus vel villa•ga
nida•gant•ganit villa
curia•gente•ge
nt•gennit•g
enth in auer
betuwe•gh
ent•gannit
ense oppidi
um•ghend•
ghendt•ghe
ntt•gaent•
gaendt•ge
nd•gendt•

gente

Uitgave van de Historische Kring Gente

Inhoud 2021-4

- 2 **Allerlei**
- 3 **Voorwoord**
- 4 **Jaarprogramma 2022**
- 5-11 **De vergeten winter van 1939-1940**
- 12 **Geld bespaore ien de huushouwing**
- 13 **Welkom nieuwe leden en Aanwin-**
 sten
- 14-15 **Armelui**
- 16-19 **Bloedverwantschap tussen een**
 Gendtse Van Gendt en een bekende
 Nederlander
- 20-24 **Ontstaan Sint Nicolaas Comité in**
 Gendt
- 25-28 **Van Ken Watts naar Ken Niks**
- 29 **Zandwinning in de Gendtse Waard**
- 30 **Overleden**
- 31 **Colofon**

Foto voorpagina:

De pakjesboot bij het 60-jarig bestaan van het Sint Nicolaas Comité in 2010 (zie pag. 20).

Incasso contributie 2022

De incasso contributie zal bij onze leden die een machtiging hebben afgegeven, plaatsvinden in januari 2022. De contributie is € 15,- en voor leden met het jaarboek Terugblik € 22,-. De laatste Terugblik heeft als thema Sport in de Betuwe.

Zilveren legpenning van de gemeente

Ons vorige kringblad gaf een overzicht van alle mensen die vanwege hun verdiensten de zilveren legpenning van de gemeente Gendt ontvangen hadden. We twijfelden al of de lijst compleet was en inderdaad door familie van Jacques van den Bergh werden wij erop attent gemaakt dat hij dat eerbewijs ook ontvangen heeft en wel in september 1975 bij gelegenheid van zijn afscheid na 15 jaar als hoofd van de St. Jozefschool. Van den Bergh kreeg de penning aan het eind van een vergadering van de VVV en het gemeentebestuur. Burgemeester Smal greep deze gelegenheid

aan om Van den Bergh vergezeld door zijn familie, hiermee te verrassen, omdat hij zoals men wist, wars was van persoonsverheerlijking. Van den Bergh was naast hoofd van de school, voorzitter van de lokale VVV, dirigent van Jubilate en voorzitter van het Comité Dorpsverfraaiing. Onder zijn leiding kreeg Gendt in 1968 en 1975 de wisselprijs voor het mooiste dorp van het Gelders Rivierengebied in het kader van de actie 'Ons dorp kan schoner' 'Ik miste hem al enige tijd' grapte Van den Bergh toen hij voor de tweede keer de wisseltrofee in handen kreeg.

Jacques van den Bergh.

Een duik in onze archieven leverde nog een verrassende bezitter van de legpenning op: namelijk voetbalvereniging De Bataven. Zij kregen in 1973 deze penning (althans de voorzitter J. Stegeman) bij het behalen van het kampioenschap in de derde klasse zondag amateurs van de KNVB en de promotie voor het eerst in haar geschiedenis naar de tweede klasse. Zijn er misschien nog meer bezitters? Wordt vervolgd??

Rabo ClubSupport 2021

Ook dit jaar heeft onze kring weer deelgenomen aan de actie van de Rabobank waarbij de leden van de bank een stem konden uitbrengen op verenigingen die zij een financieel voordeeltje gunden. De uitslag wordt in november bekend, te laat voor deze Ganita mare. We houden u op onze website en in de nieuwsbrief op de hoogte.

Voorwoord

Na de vreemde periode die achter ons ligt, ben ik als voorzitter van de Historische Kring Gente verheugd dat wij als kring onze werkzaamheden weer hebben kunnen hervatten. Nou is hervatten niet helemaal terecht, want in het afgelopen jaar heeft de redactie van ons kringblad niet stilgezeten en is het gelukt om in 2021 vier keer een Ganita mare uit te geven; dus één extra kringblad meer dan normaal.

Als bestuur willen we de draad weer oppakken en alle perikelen rondom corona achter ons laten en gaan zien als historie. Corona zal ons nog wel blijven achtervolgen en onze verre opvolgers zullen in de toekomst ongetwijfeld een artikel in de Ganita mare eraan wijden!

Er staan voor de kring weer diverse activiteiten in de agenda. Zo zijn we begonnen aan het 39ste seizoen, hetgeen betekent dat we volgend seizoen ons 40-jarig bestaan gaan vieren. Om trent die viering zullen we de nodige activiteiten ontplooiën.

Verder staat een verhuizing van de kring op de rol. Villa Ganita wordt namelijk door de gemeente Lingewaard verkocht en daardoor zal de kring over een tijdje haar intrek gaan nemen in het verbouwde Sociaal Cultureel Centrum De Leemhof. Voor de kring betekent deze verhuizing het verlaten van Villa Ganita, een triple-A-locatie, waarvan wij sinds 2004 met veel genoegen gebruik maken.

Villa Ganita is voorlopig nog het kringgebouw.

Er staat dus heel wat te gebeuren voor de kring. Reden misschien voor u om te zeggen: 'Daar is zoveel werk te doen, wat mij ook wel aanspreekt, dat ik daar wel aan mee wil werken. Zoals het organiseren en vorm geven van het jubileum of bij de verhuizing de schouders er onder te zetten.' Maar mocht dat niet het geval zijn, dan zijn er ongetwijfeld nog wel andere zaken die ter hand genomen kunnen worden. Wat denkt u bijvoorbeeld van het beschrijven van de diverse boerderijen die we nog in Gendt hebben of hadden met bewoners, ligging, bouwstijl etc. Verder is er nog werk te doen op het gebied van archivering van aangeboden voorwerpen, kortom: er zijn veel mogelijkheden om actief deel te nemen.

De kring is en blijft voorlopig op maandavond en woensdagochtend bereikbaar aan de Nijmeegsestraat 19.

Willem Rasing
Voorzitter HKG

Jaarprogramma 2022

Als alles weer een beetje normaal verloopt, dan kunt u dit in begin 2022 van ons verwachten. We houden ons aan de dan geldende corona regels. Met ingang van september 2022 (als wij beginnen aan het 40ste seizoen) volgt er hopelijk meer.

Onderwijs in Gendt

Lezing door Geert Visser met groot scherm.
Vrijdag 14 januari 2022 om 20.00 uur
Grote zaal Providentia, Dorpstraat, Gendt.
Wij volgen de dan geldende corona regels.

Er zijn maar weinig zaken in ons land waar iedere bewoner mee te maken krijgt. Eén daarvan is de lagere school. (Sinds 1985 bestaat dit schooltype officieel niet meer, maar

In houten bankjes, twee naast elkaar en met de armen netjes over elkaar, zo zaten de scholieren in de klas.

spreeken we van basisschool, de integratie van kleuter- en lager onderwijs.) Iedereen die dit leest heeft op een lagere school gezeten; de één met meer plezier dan de ander, maar herinneringen aan die tijd hebben we allemaal. Er was een tijd dat naar school gaan helemaal niet zo vanzelfsprekend was. Voordat op 1 januari 1901 de leerplicht werd ingevoerd mochten ouders kiezen of ze hun kinderen naar school stuurden. Vooral in de zomer hielden ze hun kinderen thuis om mee te helpen op het (boeren)bedrijf of (tot 1874) te werken op een van de Gendtse steenfabrieken. Vanaf 1801 bestaat de (openbare) lagere school, ook in Gendt.

In deze lezing vertelt Geert Visser over de geschiedenis van het onderwijs in Gendt. Naast de hierboven genoemde onderwerpen gaat het onder meer over de verschillende schoolgebouwen en hun inrichting, de leerkrachten (zoals de spraakmakende juffrouw Klöpner en meester Dinnissen) en de ontwikkeling van

het bijzonder (katholiek en protestants) en openbaar onderwijs. Zo kregen de Gendtse meisjes vanaf eind 1911 een katholieke school en de jongens in 1932. Vanaf dat jaar was er ook een hervormde school. Het openbaar onderwijs verdween om precies vijftig jaar later met de Tichelaar terug te keren.

Naast het kleuter- en lager onderwijs kende Gendt twee vormen van voortgezet onderwijs: de meisjes-vglo van juffrouw Willems en de landbouwschool van mijnheer Oude Ophuis. Beide schooltypen waren geen lang leven beschoren in het dorp. Hoe dat zit – en veel andere dingen – hoort u op de lezing.

Excursie: Vrijheidsmuseum Groesbeek

Zondag 22 mei 2022 om 14.00 uur
Wylerbaan 4, Groesbeek

Het bevrijdingsmuseum in Groesbeek heet na de verbouwing al een tijdje Vrijheidsmuseum. Bij de herdenking van 75 jaar bevrijding stond een bezoek op het programma, maar ging het vanwege corona niet door. Nu een nieuwe poging.

Er kan vanaf 13.30 uur gecarpoold worden vanaf Villa Ganita. Voor de deelnemers aan deze excursie wordt de entree door onze historische kring betaald, maar als u een Museum-jaarkaart heeft, wordt u verzocht deze mee te nemen.

Ria Schouten-de Haan

De vergeten winter van 1939-1940

De ijselijke toestand van de Waal en Rijn vanaf Lobith

Waarschijnlijk is de winter van 1939-1940 uit het collectieve geheugen verdwenen, omdat de Tweede Wereldoorlog erop volgde. Deze winter staat ook wel bekend als de mobilisatiewinter, omdat er oorlog dreigde voor ons land. Hij werd gekenmerkt door zijn lange duur en strengheid. Voor een andere dergelijke winter moet zelfs teruggegaan worden tot 1844-1845, de strengste winter van de negentiende eeuw. De winter van 1939-1940 was eerste in een reeks van vier buitengewoon koude winters, zoals van 1942, 1947 en 1963.

De aanloop naar de winter

Na een relatief zachte periode in november verliepen ook de eerste dagen van december 1939 nog zacht. Daarna werd het snel kouder en tegen het midden van de maand begon de eerste vorstperiode. Voor de jaarwisseling kwam het echter nog niet tot extreme kou. Er kon al wel op uitgebreide schaal geschaatst worden en er was sprake van een mogelijke Elfstedentocht. Hevige sneeuwval in de tweede helft van december maakte dat de tocht uitgesteld moest worden. Begin januari 1940 waste het water en vormde zich op de Waal drijfs, zodat de scheepvaart stil kwam te liggen.

Drijfs in de Waal bij Hulhuizen.

In de haven bij Lobith namen niet minder dan negentig schepen hun toevlucht. Ook in het

Lindenberghaventje voorbij de Waalbrug en in de nieuwe haven net voorbij de spoorbrug in Nijmegen zochten schepen hun heil. Uiteindelijk werd er onder zeer zware omstandigheden op 30 januari de zesde Elfstedentocht verreden.

Waalbrug Nijmegen met de nieuwe haven en het Lindenberghaventje.

Enkele keren werd de vorst onderbroken door dooi en hierdoor ontstond er steeds meer drijfij. Wanneer drijfij aaneen plakt tot een grotere oppervlakte, wordt het een ijsschots genoemd en wanneer het tot een grote massa aangroeit noemt men het pakij. Van 6 tot 12 januari bleef het drijfij toenemen. Op 10 januari werden de veerponten van Huissen en Driel uit de vaart gehaald. In Huissen werd daarna de veerpont aan een motorboot gekoppeld om toch nog over te kunnen zetten en met de veerpont van Pannerden gebeurde hetzelfde.

Varen onmogelijk

Op 12 januari stopte de Stoombootonderneming Concordia te Arnhem de dienst. Het kleine pontveer 'Heen en Weer' werd uit de vaart genomen (het vormde de verbinding met Arnhem en Elden en de polder Meinerswijk sinds de eeuwenoude schipbrug vervangen was door de Rijnbrug). In de dichtgevroren oude haven te Arnhem lagen 32 vaartuigen en in de Malburgse haven zochten zeker 130 schepen hun toevlucht. Ijsbrekers hielden een vaargeul open om nog meer schepen de gelegenheid te bieden de haven te bereiken. Het

drijfjys in de IJssel nam toe en er vormde zich een ijsmuur waardoor de scheepvaart stil kwam te liggen. De wind stond pal van Kleef op Nijmegen en blies met venijnige vlagen over het Betuwse en Liemerse land. De pont van Pannerden zette nog wel over met een motorboot langs zij, maar het was de vraag hoe lang nog.

Op 14 januari werd in Huissen de overtocht

Arnhem met de haven en vluchthaven waar schepen hun toevlucht zochten.

met de aan een motorboot gekoppelde veerpont stilgelegd en dit gebeurde op 16 januari in Pannerden. Gedurende een paar dagen was er een looppad gemaakt van Millingen naar Pannerden. Nadat de Rijn bij Lobith loskwam, kwam er ook beweging in het ijs bij de Kop van Pannerden. Geheel tegen de verwachting in brak het ijs in stukken en werd het met de stroming meegenomen. Ver kwamen de stuk-

ken echter niet, want ze hoopten zich op tegen de ijssdam bij de Roswaard.

Later kwam er door het wassen van het water beweging in de ijssdam en brak de dam middendoor. Maar daarmee was het ijsleed in het Pannerdensch Kanaal nog lang niet voorbij. Het ijs dat loskwam, dreef op de ijssdam die een kilometer beneden de Peppelgraaf lag tegenover de steenfabriek in Angeren. Voorbij het Looveer in Huissen was het weer open water tot Arnhem, waarna de Nederrijn weer dicht zat. Bij het Looveer werd alleen met een motorboot overgezet. Een dag daarop kwam bij Arnhem de Rijn weer in beweging. Ook de opgehoopte ijssdam bij de steenfabriek Angeren brak door. Het Pannerdensch Kanaal en een gedeelte van de Nederrijn waren tot even voorbij Arnhem ijsvrij. Na een aantal dagen zat het Pannerdensch Kanaal echter weer dicht en de Nederrijn zat vast tot Culemborg. Bij Huissen en Driel was een voetpad aangelegd over het ijs en op 21 januari werd te Pannerden een pad over het ijs aangelegd.

Op 23 januari zat de Waal bij Nijmegen weer

De Waalkade, de spoorbrug en het pad over de dichtgevroren Waal waar gretig gebruik van werd gemaakt.

De pont van Pannerden-Doornenburg, vastgevroren in het Pannerdensch Kanaal.

dicht. Een aantal waaghalzen baande zich een pad over de dichtgevroren rivier. Nauwelijks waren de eersten over het ijs of er volgden meerderen, zowel aan Lentse als aan Nijmeegse kant. Na een nacht van harde vorst was het pad voor oversteek verantwoord. Honderden mensen maakten de ijstocht, waaraan nu geen risico meer zat. Het bleek zelfs een heerlijk uitstapje te zijn. Velen gingen in aaneengesloten rijen de Waal over. Aan de Lentse kant lag een vlak stuk glad ijs, waar zelfs geschaatst kon worden.

Op 7 februari veranderde de toestand van het ijs. Op veel plaatsen vonden er ijsverschuivingen plaats. Hierdoor werden de oversteekpaden Nijmegen, Pannerden, Huissen en Driel gesloten.

De ijsbezetting op de Waal begon toen de IJssel, Lek, Nederrijn en Pannerdensch Kanaal geheel vast zaten. Vanaf toen ging alle drijfijis de Waal op. Zodoende werd de Waal verhoudingsgewijs met veel drijfijis belast.

De Waal bevrijdde zich voor Nijmegen uit het ijs. Dat was niet bij toeval, maar kwam uit de krachtige werking van de Rijn en de Waal bij Lobith.

Een vastgevroren schip bij café Concordia van Jan Cornelissen in Hulhuizen.

De aanlegplaats bij café Sprokkelenburg. Eigenaar was G. Samson. In de Tweede Wereldoorlog is het pand verwoest.

Toen de Rijn bij Lobith begon te kruien, dreef het ijs met geringe vaart door de Waal langs Millingen naar Erlecom. Het vermoeden dat de ijsverdikking tegenover Gendt weerstand zou bieden, werd bevestigd. Deze ijsopstopping kreeg zoveel te verduren dat het kruiende ijs daar overheen schoot.

Ondertussen was ook de Waal los bij café Sprokkelenburg in Bemmelen. Rijkswaterstaat had aan de Waalkade al de nodige voorzorgsmaatregelen genomen.

Intussen steeg de spanning op de kade, ook al omdat de waterstand in een paar uur tijd steeg van 10.72 NAP naar 10.96 NAP. Toen ging de Waal! Vooraf hoorde men gekraak, even enkele knallen en toen schoof het ijs met grote kracht langs de Nijmeegse kade. Er zat zo'n vaart en geweld achter, dat alles wat in de weg kwam werd weggevaagd, zoals de verschillende aanlegsteigers van de stoombootmaatschappijen. Het ergst eraan toe was de grote aanlegsteiger van de stoombootrederij Rotterdam. Nauwelijks was de rivier op gang gekomen of de stalen draden, waaraan de steiger vastlag, knapten als touwtjes door.

De steiger dreef stuurloos met een flinke vaart in het ijsveld en botste en draaide als een draaimolen rond. Men dacht dat de steiger tegen de pijlers van de spoorbrug te pletter gedrukt zou worden door het meters dikke ijs, maar ter hoogte van de elektriciteitscentrale botste het tegen de kade en dreef toen weer naar het midden van de Waal af. Later kwam de aanlegsteiger ter hoogte van de nieuwe haven bij het abattoir tot stilstand.

9 februari wassend water

In het Pannerdensch Kanaal: bij Spijk, bij het Looweer in Huissen en bij Arnhem was er veel drijfijis. De wind kwam uit het oosten en bracht vorst met zich mee.

De haven bij Lobith.

De Waal stroomde als gevolg van het wassende water tot diep in de uiterwaarden en de stand bij Keulen gaf aan dat daar nog 75 cm bij zou komen.

De toestand tussen Lobith en de Kop van Pannerden was een woestenij. Bij de haven

van Lobith-Tolkamer werden enkele huizen ontruimd. Bij Candia, waar de Oude Rijn in het Pannerdensch Kanaal uitmondt, kwam een enorme watermassa die in Lobith over de overlaat stroomde. Bij Doornenburg, vanaf Candia tot de Kop van Pannerden zaten ijsbergen van opgestapelde ijsschotsen. Bij de Peppelgraaf zag men enige verschuiving van het ijs. De spanning in de Oost-Betuwe nam met de dag toe.

Een stoomboot gezonken

Nog erger was het met de drie stoomboten van de NV Ver. Nijm. Stoomboot-Mij, de Nijmegen II, IV en V die aangemeerd lagen achter de strekdam. Deze strekdam liep vanaf de Waalbrug tot voorbij de vluchthaven aan de Lindenberg. Toen het ijs losbrak in het haventje aan de Lindenberg, kwam er tegelijkertijd een geweldige ijsmassa van onder de Waalbrug die het ijs in het haventje opstuwde. Het gevolg was dat het ijs tussen de kade en de drie schepen geschoven werd.

De masten en schoorsteenpijp van de stoomboot Nijmegen V in het Lindenerghaventje.

Hierbij kregen de drie stoomboten het flink te verduren. De Nijmegen V kreeg een diepe deuk aan stuurboordzijde en maakte water. Enige uren later zonk ze in het vrij ondiepe water, slechts een deel van het dek bleef nog boven de waterspiegel uitsteken.

De Waal kruide opnieuw

Na een paar dagen rust kruide de Waal weer en wel bij de elektriciteitscentrale.. IJsschollen zetten zich vast over een paar honderd meter lengte en de rivier begon in het midden te kruien.

Moeder Knoop met haar dochters op de dichtgevroren Waal. Op de achtergrond scheepswerf Vahali.

Fam. Cornelissen in Hulhuizen met op de achtergrond de steenfabriek Klaverland Kekerdom.

Een ijsveld zette zich vast bij de elektriciteitscentrale ter hoogte van de aan de overkant gelegen villa Vahali Adjectum. De Waal zat weer vast en niet alleen in Nijmegen, maar ook in Lobith, Millingen, Gendt, Erlecom en Beuningen.

Op de lage kade tussen de Lage Markt en Grotestraat werden dikke schollen ijs meters ver de straat opgeschoven. De kade bood over de gehele lengte een imposante aanblik. Veel ijsblokken lagen opgekruid op de Waalkade. Deskundigen verwachtten dat het tweede kruien van de Waal ergere gevolgen zou hebben dan de eerste. In de loop van de morgen steeg het water van ruim 11 naar 11.30 meter NAP. Dit wassende water voorspelde weinig goeds. Men wist nog niet goed wat de ijsverdikking tussen Gendt en Bemmelen zou doen. Deskundigen stelden een onderzoek in en verwachtten dat de ijsopstuwung de drang van boven (Lobith) niet zou weerstaan. Bij Beu-

ningen zat nog altijd een ijsverdikking, want daar was de Waal nog helemaal niet in beweging geweest.

Wat gebeurde er met de Nooit Volmaakt?

In de vluchthaven lag het turfschip Nooit Volmaakt van schipper Bolhoeve. Hij was met zijn gezin aan boord gebleven. De schipper was gewaarschuwd dat de Waal 'boven' kruide. Dat was al zoveel keer gebeurd dat hij dacht dat het wel los zou lopen. Deze keer had hij zich misrekend. Te middernacht hoorde hij hevig geronk en gekraak te horen. Voor dat men wist wat er gaande was, voelde men het schip omhooggaan. Nu begreep iedereen meer dan ooit de uitroep van de Nijmegenaar: 'Er uut, er uut, de Waal die kruut'. De schippersvrouw kreeg ternauwernood de tijd om weg te komen; gauw van de boot af. De kracht van het kruierende ijs was zo enorm, dat de Nooit Volmaakt werd opgetild en op de kade tegenover de Lindenberg werd neerge-

Burgerwacht op de dijk in Millingen.

zet.

Even later schoot het water met het ijs terug en werd het schip weer in de haven geplaatst, waar het schuin tegen de kade aan kwam te liggen. Door het wassende water kwam de Nooit Volmaakt weer in een stabielere positie te liggen.

Het ijs bij Lobith, 10 februari

Bij Lobith bleef er spanning heersen, ook al was de Waal een paar uur niet meer in beweging geweest. Geweldige ijssdammen lagen in de rivier en het ijs had zich tegen de huizen aan de waterkant gezet. Veel schepen lagen in

de haven van Lobith. Toen er enige beweging kwam in het ijs, lieten de schippers in de haven de sirenes gaan om te waarschuwen. De schippers zagen hoe hun roeren en ankers werden weggeslagen. Een schip sloeg lek en werd later door vier pontons drijvende gehouden. Men verwachtte dat de rivier verder los zou komen, maar wanneer wist men niet. Ijsmassa's verhieven zich uit de Rijn. Een schip dat door de ijsschotsen op de havendam gezet was, werd uitgezaagd, omdat het anders bij val van het water breken zou. In de Bylandt (zandwinning vanaf 1926) vochten een paar baggermolens en schepen tegen het aanstormende water en ijsschotsen. De steenfabrieken waren stilgelegd. In Keulen steeg het water nog steeds en zodoende stroomde het water nu over de strekdam bij Lobith. De Rijn had een waterstand van 15.58 NAP en steeg tot 15.73 NAP. Spijk dat al dagen afgesloten was, kreeg voedselgebrek. Een paar durfalten koppelden twee roeiboten aan elkaar en voorzagen de Spijkse bewoners van voedsel. Ook de bewoners en dieren van de Kiefwaard verkeerden in gevaar. De buurtschap met de steenfabriek en een boerderij lag in het water. In Düsseldorf kruide de Rijn en schoof alles op. Door dat geweld werd een bruggenhoofd en een boot uit Emmerich meegenomen. Alles zat nu opgepropt tussen Spijk en Lobith. Verder langs de rivier lag het ijs schots en scheef tussen de dijken en zocht het water haar loop naar de uiterwaarden.

De Altona aan de kade in Nijmegen. Het schip is met spekzworrd gedicht.

Eindelijk kwam er op 12 februari met veel gekraak en geknal van een onweer beweging in de ijsmassa. De Waal schoot ook los bij Millingen, Hulhuizen en Erlecom en vanaf het Gendtsche veer schoof alles naar beneden. Bij Sprokkelenburg waar een enorme ijsmassa

zat, ging het ook goed. De ijsmassa dreef richting Keizer Karelstad, terwijl het water zakte.

Ijsschotsen op de Waalkade in Nijmegen.

Op 13 februari viel het water bij Nijmegen van ruim 13 naar 11.96 meter NAP. In de nacht had het tussen de 18 en 24 graden gevoren. Ijsschotsen stapelen zich op en iedereen vreesde het ergste als het ijs na vastgezet te hebben weer op drift zou komen. Op de Waalkade hadden ijsschotsen stapels gevormd van 3 tot 5 meter. De Nijmegen V lag al zeven meter diep en het vrachtschip Altona lag met twee spekstoppers (noodreparatie met spekzwaard) half op de kade. De boten moesten daar voor de veiligheid weg uit de vluchthaven achter de strekdam. De harde noordwind zou weer ijsbergen op de Nijmeegse oevers kunnen zetten. Er moest een ijsbreker aan te pas komen om de schepen vrij te maken. Kapitein Th. Looock met de ijsbreker/sleepboot Catharina nam deze taak op zich. Hij had het Maas-Waalkanaal vrijgehouden. De Catharina voer met zijn 130 pk dieselmotor op weg naar de schepen. Toen botste hij tegen de enorme grote schollen ijs die om de boten zaten. De scherpe stalen boeg van de Catharina beet zich vast in het harde ijs. Kleine ijsschollen braken telkens af van wel een meter dik. Zo maakte de Catharina geleidelijk de schepen vrij. Als eerste kwam de Nijmegen IV vrij en kon naar het midden van de rivier gesleept worden. Hierna volgde de Nijmegen II, De Nijverheid, een goederen-passagiers-boot met een 350 PK machine, die ook vastgevroren in het haventje lag, werd bevrijd. De Nijverheid kon op eigen kracht wegvaren naar het Gat van Weurt. De Nijmegen IV en II werden later daarheen gesleept door de Catharina. Aan de Waalkade lagen dan nog de gezonken Nijmegen V en de

Altona met zijn spekzwaard gestopte gaten. Schipper Bolhoeve met zijn schip Nooit Volmaakt lag nog in het haventje.

De ijsbrekers komen eraan

Ijsbrekers gingen op weg vanaf Deest waar een enorme ijsdam het water van Lobith af opstuwde. De ijsbrekers Siberië, Christiaan Bruning en Jan Blankers kwamen van Beneden-Leeuwen om de Waal open te breken en

*Ijsbrekers. Siberië had de bijnaam 'De Beer'.
Midden: Christiaan Bruning.
Onder: Jan Blankers.*

zetten hun tocht voort richting Nijmegen. Op de route lagen veel zware ijssdammen die het water en de ijsschotsen die van 'boven' kwamen opstuwde. Vanaf Lobith was in 7/10 deel van de rivier drijfijis ontstaan met een was van 23 cm. In Nijmegen was de Waal weer vast gaan zitten.

De strijd tegen de ijssdam in Deest

De Waal bevrijdde zich eindelijk uit de greep van Koning Winter. Het einde van de ijsperiode 1939-1940 leek in zicht. Het loskomen van de Waal ging op veel plaatsen rustig in zijn werk. Bij Nijmegen raakte een klein deel van het ijs tussen de Grotestraat en de spoorbrug los en dreef weg. Verwacht werd dat het water zou stijgen, maar het tegenovergestelde vond plaats. Het water daalde met anderhalve meter door de gedeeltelijke opruiming van de ijssdammen bij Nijmegen. Na het loskomen van de Rijn bij Lobith en Millingen kwam ook het ijs rond de Kop van Pannerden in beweging.

De ijsbrekers botsten dagenlang tegen de ijsbergen in Deest en kregen hulp bij het opruimingswerk. Manschappen van de Genie lieten de ijsmassa met springstoffen versplinteren. Een ijsbreker zette direct hierna de aanval in op het ijs en had nu meer succes. Meerdere explosies waren nodig om de ijssdam te breken. Zo kwam de Waal weer voor een groot deel open. De schade, veroorzaakt door het ijs, was over het geheel genomen gering en

Kaart uit 1940. De knik in het Pannerdensche Kanaal is er in 1951-1952 uitgehaald.

bestond uit schade aan kribben, strekdammen e.d. De meeste schade was aangericht aan

schepen en steigers. Op 23 februari viel de dooi in en steeg het waterpeil enorm. Te Pannerden steeg het water 131 cm. De dag erna kwam het ijs bij Pannerden in beweging en in een mum van tijd verdween het ijs uit het Pannerdensche Kanaal. De pont Pannerden-Doornenburg kon weer in de vaart worden gebracht. Op 26 februari konden de veerponten van Renkum, Wageningen, Opheusden, Rhenen, Ingen, Eck en Wiel en Wijk bij Duurstede weer overzetten.

Tragisch ongeluk te Haalderen

Zondag 25 februari op bijna de laatste dag van een lange ijsperiode deed zich in de Haalderense Polder een ongeluk voor. De 16-jarige Jacob de Bruin was gaan schaatsen in de Polder bij de steenfabriek van Ratering-Arntz. Het gezin De Bruin woonde bij de steenfabriek waar de vader werkte. Plotseling zakte Jacob door het ijs en riep om hulp. Zijn vader snelde toe, maar zakte ook door het ijs. Het lukte enkele toegesnelde omstanders eerst niet om vader en zoon uit het water te krijgen en uiteindelijk werd eerst de vader uit het water gehaald. Na veel mislukte pogingen kon ook de zoon uit het water gehaald worden, maar hij gaf geen teken van leven meer. Vader de Bruin werd nog gereanimeerd, maar ook dit mocht niet meer baten. Dr. Poell uit Bemmelen kon niet meer doen dan de dood van vader en zoon vaststellen. Dit tragisch verlies bracht in Haalderen en omgeving grote verslagenheid teweeg. Moeder de Bruin bleef met acht jeugdige kinderen achter.

Einde aan ijsperiode

Het was een lange vorstperiode die slechts enkele keren onderbroken werd door korte perioden van dooi. In het gehele tijdvak van deze ijswinter van 68 dagen waren er 62 dagen, waarop de minimumtemperatuur onder 0 graden bleef (vorstdagen). Er waren 38 dagen van die 62 waarop de maximumtemperatuur onder 0 graden bleef (ijsdagen) en daaronder 18 zeer koude dagen met een minimumtemperatuur onder de 10 graden. De belangrijkste vaarwegen waren van begin januari tot eind februari voor alle scheepvaart gesloten. Zo kwam er een einde aan de ijsperiode 1939-1940. Een winter om niet te vergeten.

Henk Klaassen

Geld bespaore ien de huushouwing

Um te beginne
Ku'j veul winne
Dör niks te kope
Ôk nie fietse en allinnig mar lope

Mak 'n gruuntehoek ien de hof
Mè'r alles d'r ien van slaot tot lof
Wortele en errappele mar vöral ôk prei
Gin koste a'j 't eiges doe en altied vars grei

Gin hond, kat of ander dier
Die zien d'r allinnig mar vör plezier
En alles kos geld en we wille bespaore
Dus zo git dâ bij ons en dâ's goed te verklaore

Wasse doewn we op de ha-nd
En altied ers 'n volle mand
Dan 't grei ien 'n ketel mè waoter en staoke
Op de kachel d'r mè tot dâ'r 't git kaoke

Nao'r 't kaoke nim je 't, stuk vör stuk
En je roefel over 't wasbord en as 't smerrig is duk
Verders hang je 't bute aon de lient
Liefs ien 't zönneke mè'r 'n bietje wiend

A'j dan ôk de weckvlesse hè gevuld
Gaon die ien 't waoter 'n hallef ureke geduld
Dan is alle luch uut de vlesse gepars
En dan 'n klem op d'n deksel die zit overdwars.

Verders ku 'j 't waoter nog gebruke
Vör rute wasse en ôk de luke
Zo git d'r bij ons niks overstuur
We blie-ve bespaore want geld is duur

Errappele schelle dâ doe'j hee dun
Moed zeg altied zô dun a'j mar kun
En a'j nie oplet krie'j 'n wats, wörrum?
Umdâ de schelle dan nog dik zien, djörrum

Zet de fiets op de stelt en mak eiges lich
Zet um ien huus en mak de vinsters dich
Dan flink trappe mette dynamo d'r op
En los mekaor af mè'r 'n rooie kop

Saoves mè'r 'n heite steen ien bed
Dan wör op de slaopkamer de kachel uitgezet
Daor lig je te dinke aon de vollegende dag
Umdâ' j dan ien de polder kachelhout zuke mag

Doe'r 't braodvleis mar ers ien de soep
Zuuk dan naor vetkringskes mette loep
A'j dâ zie haol je 't vleis wer uut de pan
Dan mak je d'r wer 'n schnitzel van

Nim d'n afwas mè'r ien bad
Zo hé'k al bar veul schik gehad
A'j lig te poetse mette kwas
En de klikskes plekke ow ien de navel vas

A'j dan uut bad nog naor bute lop
Mé'r 'n bietje vermicelli aon de kop
Dan ku'j dâ ien de bjuut verklaore
Umdâ 'j nog altied blief bespaore

Mar ja de bjuut is ôk nie gek
Vöral asse ow zie-n mè spinaozie ien de nek
Dan zegge ze kjékjé wâ's dâ 'n stomme oks
Misschien hettie ôk wel dipsaus ien de boks.

Duk hé'k gedoch waor motta hin
Mar ien vergeliek mè'r 't begin
Hewwe now 'n beste tes mè geld
Mè'r 'n slechtere tied staon wij gesteld.

Tekst: Herman Buurman

Tekening: Wilma Schouten-Kregting

Welkom nieuwe leden

Uit Gendt, tenzij anders vermeld:

Dhr. B. Gunsing
Dhr. E.J. M. Jansen
Mevr. M. Teunissen
Dhr. B. Woesik, Heiloo
Dhr. H. van den Dam
Dhr. P.J. Sweeren
Dhr. A. Bannink

Wij hebben nu 965 leden!

Wat zou het geweldig zijn als wij bij ons
40-jarige bestaan in maart 2023
1.000 of meer leden hebben.

Voor het bepalen wie het 1.000ste lid wordt,
hebben wij een spelregel bedacht om ieder-
een een gelijke kans te geven. Er zal worden
geloot tussen alle nieuwe leden die zich
vanaf afgelopen juli tot ons jubileum aange-
meld hebben of nog melden of door een an-
der aangemeld worden. De aanbrenger van
dit lid (bij een cadeauabonnement) krijgt een
prachtige taart en het 1.000ste lid zelf zal in
het zonnetje gezet worden met allerlei
attenties.

Aanwinsten

Ontvangen van:

Jos Banning, digitale foto vervanging
veerpont Doornenburg/Pannerden
Piet ten Westenend, bidprentjes
Wiely Nissen, digitale schoolfoto
Ingrid Kempkes, artikel Gelderlander
23 februari 1993 over erepenning, af-
beeldingen en artikelen over Eef
Kempkes

Martin v.d. Bergh, twee artikelen ere-
penning Jacques v.d. Bergh plus foto's
Annie Janssen-Buurman, veel bid-
prentjes en enkele oude kranten
William Stevens, veel bidprentjes
Miep Schouten-Janssen, bidprentjes
Jetty Aarntzen en Fons Lintsen, aan-
tal oude foto's van vooral de Schutterij
en een archeologische vondst van een
lanspunt, gevonden bij Huis te Gendt
Anoniem, boek Toegang tot het verle-
den

Wilhelmien Schennink, schoenendoos
vol bidprentjes

Herman Cornelissen, foto's en kran-
tenknipsels

Familie Driessen, programmaboekje
40-jarig priesterschap G. Pelgröm

Pia Geurtz-de Groes, Gendtse vlag

Ingrid van Harn, veel bidprentjes
Van Frans Leferink, via

Guus Sommerdijk, veel foto's uit de
oorlogstijd.

Armelui

Misschien hebt u het nooit geweten, maar het gemiddeld inkomen per inwoner van Gendt was in 1984 het laagst van heel Nederland.

De Gelderlander verkondigde het al in juni 1988, 'Gendt armste van Nederland', toen het vijfjaarlijkse rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek nog voor 1989 op stapel stond (iedere vijf jaar wordt een rapport uitgebracht en het overzicht over 1984 zou in 1989 uitkomen). De rijkste gemeente per inwoner lag en ligt er niet ver vandaan en dat was niet verwonderlijk Rozendaal. Staphorst had de twijfelachtige eer om als voorlaatste, dus net voor Gendt te eindigen.

lager is dan Gendt maar wel veel meer mensen met een inkomen, waardoor Geleen uiteindelijk toch vrij hoog op de ranglijst eindigde.

Waarschijnlijk zegt het bedrag in guldens ons niet meer zoveel, nu we allemaal gewend zijn in euro's te rekenen. Maar het is omgerekend € 12.250 per inkomensrekker en per inwoner € 4.640. Naar huidige maatstaven kun je daar niet van leven en ook toen, in 1984, was het weinig, want Gendt eindigde niet voor niets op de laatste plaats, nr. 741.

Ter vergelijking: Rozendaal, de nummer 1, had gemiddeld per inkomensrekker een jaar-salaris van € 18.390 en per inwoner € 8.040. Bommel en Huissen deden het beter dan Gendt, Bommel eindigde in de rangorde op plaats 634 en Huissen op plaats 435. Over het algemeen werd en wordt in Huissen meer geld verdiend dan in Bommel en Gendt. Huissen is een goede middenmoter bij de Nederlandse gemeenten.

Slechts in 1989 lukte het in Gendt om gemiddeld iets meer dan in Bommel te verdienen. Bommelse mensen hebben in Gendt de naam

Tabel 1.1 Inkomensrekken en gemiddeld inkomen (incl. individuele huursubsidie, kinderbijslag en tegemoetkoming studiekosten) per inkomensrekker en per inwoner naar gemeente, 1984 (vervolg)

	Aantal	Gemiddeld besteedbaar inkomen				Gemiddeld totaalinkomen per inkomensrekker	
		per inkomensrekker		per inwoner		1984	indexcijfer
		rangorde nummer ¹	absoluut	rangorde nummer ¹	absoluut		
			gld		gld	gld	1982=100
Geldrop	11925	250	28320	235	12780	34050	98,4
Geleen	17350	596	25960	176	13040	30440	96,8
Gemert	7710	636	25660	556	11750	29660	93,0
Gendringen	9260	666	25430	578	11670	29120	95,7
Gendt	2595	465	27000	741	10230	31010	100,5
Genemuiden	2885	294	28030	655	11370	34410	99,2

Wat was in dat jaar dan het gemiddeld inkomen in Gendt? Dat was per inkomensrekker 27.000 gulden en per inwoner 10.230 gulden. Een inkomensrekker heeft meestal een gezin

en daardoor is natuurlijk het gemiddelde inkomen per inwoner een stuk lager. Heb je een gemeente met veel kinderen die nog geen inkomen hebben dan eindig je laag in de rangorde. Dit is te zien in het staatje als je Gendt vergelijkt met Geleen. Geleen heeft een gemiddeld inkomen per inkomensrekker dat

'règejassevollek' of 'kwartjesvollek', waarmee bedoeld wordt dat Bommelsen denken beter te zijn dan Gendtenaren. Denk aan de

Regionale inkomensverdeling

Gemiddeld inkomen in euro (Bron CBS)	1984	1989	1994
Bommel	11449	12806	16867
Gendt	11403	12896	16554
Huissen	12238	13627	18374

spreuk: Wie voor een dubbeltje geboren is, die wordt nooit een kwartje.

Qua inkomen was dat in 1989 dus niet het geval, maar: 'een lente maakt nog geen zomer'. De jaren daarna was het weer als vanouds en lag het gemiddelde inkomen in Bemmelen weer iets hoger dan Gendt. De altijd beter verdienenden Huissenaren hebben trouwens in Gendt de naam 'sloatkoppe', waarmee tuinders (van sla) gemeend zijn.

Eerdere cijfers, namelijk over 1982, laten zien dat er toen acht gemeenten slechter voorstonden dan Gendt. Ook Rozendaal stond toen nog niet in de top drie. De koppositie werd ingenomen door Bloemendaal en Bloemendaal en Rozendaal hebben in latere jaren zoals in 1984 vaak stuivertje gewisseld.

In 1989 was Gendt niet langer armste van Nederland. Urk had de twijfelachtige eer dat jaar als laatste te eindigen.

Een goed rekenaar heeft gezien dat de cijfers in het staatje en in de tabel niet overeenkomen. 27.000 gulden in 1984 is omgerekend € 12.250 en in de andere tabel staat in Gendt over 1984 € 11.403. Toch komen alle cijfers van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). Navraag bij het CBS bracht niet echt uitsluitsel. Het kon met afronding te maken hebben (wel een groot verschil), gewijzigde gemeentegrenzen (niet echt in 1984 of het moet met de ruilverkaveling zijn) of met een minder nauwkeurige berekening en documentatie in de jaren tachtig.

Het inkomen verbeterde in de meeste gemeenten in de jaren tachtig relatief weinig. Dat was te wijten aan de slechte economische toestand. Toch ging het bijvoorbeeld in Rozendaal met sprongen vooruit. *De duivel schijnt altijd op de grote hoop*, dat spreekwoord is eens te meer waar. Rozendaal heeft een aantal inwoners met hoge inkomens en betere posities en de top zorgt er wel voor dat het de top goed gaat. Burgemeester Lichtenberg verzuchtte in 1984 nog dat als Gendt één of meer miljonairs binnen de gemeentegrenzen had gehad, de cijfers heel anders waren geweest.

Dat Gendt in 1984 als laatste op de rangorde van gemeenten eindigde werd geweten aan de slechte situatie van de economie. Er was in heel Nederland veel werkloosheid en de ba-

nen lagen in Gendt niet voor het oprapen. Gendt was van oudsher een plaats waar een groot deel van de arbeiders werkte in de steenfabricage. Die sector had een grote sanering doorgemaakt, waardoor bijvoorbeeld steenfabriek de Waalsteenindustrie was opgeheven en bij De Zandberg een tunneloven zorgde voor automatisering van het proces. Hierdoor werd de productie verhoogd en het aantal werknemers verminderd.

Het minimuminkomen was in Gendt echt niet lager dan elders maar in tegenstelling tot andere plaatsen waren er blijkbaar in Gendt relatief weinig hoge inkomens om het gemiddelde op te krikken. Burgemeester Lichtenberg zag een oplossing van de slechte situatie in het promoten van het industrieterrein. Dat zou meer banen genereren. Hij relativeerde de

Burgemeester Harrie Lichtenberg.

nood, zeggende dat de gemeente een goed kwijtscheldingsbeleid van schulden had en dat de Vincentiusvereniging en de Parochiële Charitatieve Instelling mensen in nood de helpende hand boden.

Toen Nederland uit de crisis kwam, verbeterde de situatie in Gendt. Het eindigde niet meer als laatste en sinds 2001 heeft het als Lingewaard een betere uitgangspositie met sterkere partners.

Yvonne de Boer-Ravestein

Literatuur

De Gelderlander, 20 juni 1988

Regionale inkomensverdeling: <https://opendata.cbs.nl/#/dataset/37217/table?dl=56CEE>

<https://www.historisch.cbs.nl/>

Bloedverwantschap tussen een Gendtse Van Gendt en een bekende Nederlander in de familie Van GENDT

In de voorgaande uitgaven van Ganita mare heeft u kennis kunnen nemen van Bekende Nederlanders met Gendtse roots. In deze Ganita mare hebben we gekozen voor een inwoner van Gendt met echt Gendts bloed, Jos van Gendt en nog een bekende Nederlander met ook echt Gendts bloed!

Toelichting bij het lezen: in het eerste gedeelte gaan we terug in de tijd. Daarna gaan we bij de daar gevonden gezamenlijke voorvader weer terug naar de tegenwoordige tijd en komen uit bij de 'Bekende Nederlander met echt Gendts bloed'. De bloedlijn wordt doorgegeven via het dik gedrukte familielid. Veel leesplezier.

Generatie 1

1 Johannes Arnoldus Maria (Jos) van Gendt, geboren op 06-11-1961 in Bemmelen. Johannes trouwde, 24 jaar oud, op 05-04-1986 in Gendt, met Geertruida Wilhelmina Maria (Renate) Stevens, 21 jaar oud. Renate is geboren op 26-07-1964 in Gendt.

Jos van Gendt.

Generatie 2 (ouders)

2 Johannes Wilhelmus Everardus van Gendt, geboren op 06-07-1932 in Bemmelen. Johannes is overleden op 10-04-2009 in Bemmelen, 76 jaar oud. Hij trouwde, 24 jaar oud, op 25-06-1957 in Duiven met de 22-jarige

3 Theodora van Huet, geboren op 13-11-1934 in Duiven. Theodora is overleden op 21-06-2018 in Bemmelen, 83 jaar oud.

Generatie 3 (grootouders)

4 Wilhelmus Everardus van Gendt, geboren op 19-08-1887 in Bemmelen. Wilhelmus is overleden op 03-07-1973 in Bemmelen, 85 jaar oud. Hij trouwde, 31 jaar oud, op 07-05-1919 in Bemmelen met de 24-jarige

5 Johanna Maria Vernooy, geboren op 18-09-1894 in Heteren. Johanna is overleden op 02-04-1954 in Nijmegen, 59 jaar oud.

Generatie 4 (overgrootouders)

8 Johannes Theodorus van Gendt, geboren op 27-05-1827 in Bemmelen. Johannes is overleden op 03-02-1904 in Elst, 76 jaar oud. Hij trouwde, 40 jaar oud, op 07-05-1868 met de 25-jarige

9 Hendrina van Boldrik, geboren op 26-11-1842 in Elst.

Generatie 5 (betovergrootouders)

16 Gerardus van Gendt, geboren op 12-05-1797 in Driel. Gerardus is overleden op 26-12-1877 in Bergerden, 80 jaar oud. Hij trouwde, 24 jaar oud, op 15-06-1821 in Bemmelen met de 26-jarige

17 Anna Maria Bosman, geboren op 13-02-1795 in Slijk-Ewijk. Anna is overleden op 31-12-1854, 59 jaar oud.

Generatie 6 (oudouders)

32 Wilhelmus van Gendt, geboren op 14-03-1758 in Randwijk. Wilhelmus is overleden op 13-07-1838 in Heteren, 80 jaar oud. Hij trouwde met

33 Wilhelmina Dercksen, geboren in 1763 in Driel. Wilhelmina is overleden op 15-01-1801 in Driel, 37 of 38 jaar oud.

Generatie 7 (oudgrootouders)

64 Gerardus van Gendt, geboren op 15-02-1711 in Andelst/Herveld. Gerardus is overleden op 19-05-1768 in Randwijk, 57 jaar oud. Gerardus is weduwnaar van Jenneke van Merwijck (ovl. 1756), met wie hij trouwde (1), 27 jaar oud, op 17-05-1738. Hij trouwde (2), 45 jaar oud, op 09-08-1756 met de 27 of 28-jarige

65 Catharina Dibbits, geboren in 1728 in Randwijk. Catharina is overleden op 19-01-1814 in Andelst, 85 of 86 jaar oud.

Generatie 8 (oudovergrootouders)

128 Dibbet van Gent, geboren omstreeks 1668 in Herveld. Dibbet is overleden op 09-05-1742, ongeveer 74 jaar oud. Dibbet trouwde (2), ongeveer 52 jaar oud, omstreeks 1720 met Maria van Harderwijk (ovl. na 1741). Hij trouwde (1), ongeveer 40 jaar oud, op 06-05-1708 in Andelst met

129 Agnes Gerritsen, geboren in Andelst.

Generatie 9 (oudbetovergrootouders)

256 Daniël Willemsz van Gent, geboren op 26-09-1641 in Dodewaard. Daniël is overleden omstreeks 1720, ongeveer 79 jaar oud. Hij trouwde, 22 jaar oud, op 27-05-1664 met **257 Alertje van Hattum**.

Generatie 10 (stamouders)

512 Willem van Gent, geboren omstreeks 1615. Willem is overleden in 1651, ongeveer 36 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 22 jaar oud, in 1637 met

513 Gerritje Copen.

Generatie 11 (stamgrootouders)

1024 Cornelis Willemsz van Gent, geboren omstreeks 1580. Hij trouwde, ongeveer 30 jaar oud, in 1610 in Rijswijk met

1025 Aechtje van Es.

Generatie 12 (stamovergrootouders)

2048 Willem Cornelis Gijsbertsz van Gent, geboren in 1552. Willem is overleden na 1612, minstens 60 jaar oud. Hij trouwde met

2049 Aaltje Heymansdr.

Generatie 13 (stambetovergrootouders)

4096 Cornelis Gijsbert Roelofsz van Gent, geboren omstreeks 1525. Cornelis is overleden in 1612, ongeveer 87 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 20 jaar oud, in 1545 met **4097 N.N.**

Generatie 14 (stamoudouders)

8192 Gijsbert Roelofsz van Gent, geboren omstreeks 1505. Gijsbert is overleden in 1598, ongeveer 93 jaar oud. Hij trouwde met **8193 Beatrijs Utenweerd**.

Generatie 15 (stamoudgrootouders)

16384 Roelof Gijsbertz van Gent, geboren omstreeks 1485.

Generatie 16 (stamoudovergrootouders)

32768 Gijsbert Roelofsz van Ghent, geboren omstreeks 1465. Gijsbert is overleden in 1520, ongeveer 55 jaar oud.

Generatie 17

(stamoudbetovergrootouders)

65536 Roelof van Ghent, geboren omstreeks 1440. Hij trouwde met

65537 N.N.

Generatie 18 (edelouders)

131072 Hendrik van Gent, geboren omstreeks 1400. Hendrik is overleden in 1493, ongeveer 93 jaar oud. Hij trouwde met

131073 Haza Gijsbertsdr. van Raaphorst. Haza is overleden in 1467.

Generatie 19 (edelgrootouders)

262144 Willem van Gent, geboren omstreeks 1380. Willem is overleden in 1449, ongeveer 69 jaar oud. Hij trouwde met

262145 Aleid N.N. Aleid is overleden in 1461.

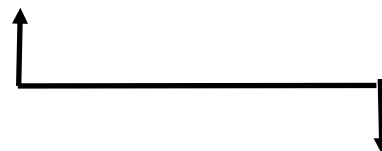
Generatie 20 (edeloovergrootouders)

524288 Hendrik van Ghent, geboren omstreeks 1350. Hendrik is overleden in 1424, ongeveer 74 jaar oud. Hij trouwde met

524289 Mechteld Coeck. Mechteld is overleden in 1433.

Generatie 21 (edelbetovergrootouders)

1048576 als 969984 Willem van Ghent, geboren omstreeks 1300. Willem is overleden omstreeks 1366, ongeveer 66 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 48 jaar oud, in 1348 met **1048577 als 969985 Christine van Oye**.

Generatie 19 (edelgrootouders)

969984 als 1048576 Willem van Ghent, geboren omstreeks 1300. Willem is overleden omstreeks 1366, ongeveer 66 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 48 jaar oud, in 1348 met **969985 als 1048577 Christine van Oye**.

Generatie 18 (edelouders)

242496 Willem van Ghent, geboren in 1380. Willem is overleden in 1430, 49 of 50 jaar oud. Hij trouwde met **242497 Gerarda van Herlaer**.

Generatie 17

(stamoudbetovergrootouders)

121248 Willem van Ghent, geboren in 1420. Willem is overleden in 1492, 71 of 72 jaar oud. Hij trouwde met **121249 Jacoba van Zuijlen-Nijeveld**.

Generatie 16

(stamoudovergrootouders)

60624 Willem van Ghent, geboren in 1460. Willem is overleden in 1518 in Bar le Duc, 57 of 58 jaar oud. Hij trouwde met **60625 Moralla van Rossum**. Moralla is overleden in 1552.

Generatie 15 (stamoudgrootouders)

30312 Walraven van Ghent, geboren in 1498. Walraven is overleden op 28-12-1558, 59 of 60 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 36 jaar oud, omstreeks 1534 met de ongeveer 19-jarige **30313 Elisabeth van Raesfelt**, geboren omstreeks 1515. Elisabeth is overleden in 1602, ongeveer 87 jaar oud.

Generatie 14 (stamoudouders)

15156 Johan van Ghent, geboren in 1540. Johan is overleden op 16-12-1613 in Oyen, 72 of 73 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 30 jaar oud, omstreeks 1570 met de ongeveer 15-jarige **15157 Wilhelmina van Wachtendonck**, geboren in 1555. Wilhelmina is overleden op 16-10-1629 in Oyen, 73 of 74 jaar oud.

Generatie 13 (stambetovergrootouders)

7578 Otto van Ghent, geboren in 1578. Otto is overleden omstreeks 1640 in Wesel, ongeveer 62 jaar oud. Hij trouwde, 51 of 52 jaar oud, in 1630 met de ongeveer 30-jarige **7579 Elisabeth Sophia van Wachtendonck** tot Germenseel, geboren omstreeks 1600. Elisabeth is overleden in 1713, ongeveer 113 jaar oud.

Generatie 12 (stamovergrootouders)

3788 Hermann van Wittenhorst Sonsfeld, geboren omstreeks 1617. Hermann is overleden

op 27-07-1652 in Spa, ongeveer 35 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 27 jaar oud, in 1644 met de ongeveer 22-jarige

3789 Wilhelmina van Ghent, geboren omstreeks 1622. Wilhelmina is overleden omstreeks 1670, ongeveer 48 jaar oud.

Generatie 11 (stamgrootouders)

1894 Friedrich Wilhelm van Wittenhorst Sonsfeld, geboren omstreeks 1645 in Sonsfeld. Friedrich is overleden op 09-05-1711 in Sonsfeld, ongeveer 66 jaar oud. Hij trouwde, ongeveer 33 jaar oud, op 14-02-1678 in Berlijn met de 19-jarige **1895 Amalia Henriette van Schwerin**, geboren op 03-12-1658 in Cölln an der Spree. Amalia is overleden op 30-09-1699 in Berlijn, 40 jaar oud.

Generatie 10 (stamouders)

946 Heinrich Car van Marwitz, geboren op 06-04-1680 in Sellin. Heinrich is overleden op 22-12-1744 in Breslau, 64 jaar oud. Hij trouwde, 36 jaar oud, op 25-05-1716 in Charlottenburg met de 22-jarige **947 Albertine Eleonore van Wittenhorst Sonsfeld**, geboren op 27-08-1693 in Wesel. Albertine is overleden op 22-03-1721 in Berlijn, 27 jaar oud.

Generatie 9 (oudbetovergrootouders)

472 Albrecht Karl van Schonburg Waldenburg, geboren op 20-11-1710 in Schwarzenbach. Albrecht is overleden op 07-06-1765 in Waldenburg, 54 jaar oud. Hij trouwde, 32 jaar oud, op 28-10-1743 in Schwarzenbach met de 23-jarige **473 Friederike Caroline Henriette van Marwitz**, geboren op 04-08-1720 in Berlijn. Friederike is overleden op 22-04-1763 in Waldenburg, 42 jaar oud.

Generatie 8 (oudovergrootouders)

236 Otto Carl Friedrich van Schonburg Waldenburg, geboren op 02-02-1758 in Waldenburg. Otto is overleden op 29-01-1800 in Waldenburg, 41 jaar oud. Hij trouwde, 21 jaar oud, op 09-09-1779 in Köstritz met de 24-jarige **237 Henriette Eleonore Elisabeth van Reuss zu Köstritz**, geboren op 28-03-1755 in Köstritz. Henriette is overleden op 14-09-1829 in Waldenburg, 74 jaar oud.

Generatie 7 (oudgrootouders)

118 Otto Viktor van Schonburg Waldenburg, geboren op 01-03-1785 in Waldenburg. Otto is overleden op 16-02-1859 in Leipzig, 73 jaar oud. Hij trouwde, 32 jaar oud, op 11-04-1817 in Waldenburg met de 22-jarige

119 Tekla van Schwarzburg Rudolstadt, geboren op 23-02-1795 in Rudolstadt. Tekla is overleden op 04-01-1861 in Gauernitz, 65 jaar oud.

Generatie 6 (oudouders)

58 Franz Friedrich Adolf van Schwarzburg Rudolstadt, geboren op 27-09-1801 in Rudolstadt. Franz is overleden op 01-07-1875 in Rudolstadt, 73 jaar oud. Hij trouwde, 46 jaar oud, op 27-09-1847 in Waldenburg met de 20-jarige

59 Mathilda van Schonburg Waldenburg, geboren op 18-11-1826 in Waldenburg. Mathilda is overleden op 22-03-1914 in Rudolstadt, 87 jaar oud.

Generatie 5 (betovergrootouders)

28 Friedrich Franz 2 van Meckelenburg Schwerin, geboren op 28-02-1823 in Ludwigslust. Friedrich is overleden op 15-04-1883 in Schwerin, 60 jaar oud. Hij trouwde, 45 jaar oud, op 04-07-1868 in Rudolstadt met de 18-jarige

29 Marie Karolina Auguste van Schwarzburg Rudolstadt, geboren op 29-01-1850 in Rabensteinfeld. Marie is overleden op 22-04-1922 in den Haag, 72 jaar oud.

Generatie 4 (overgrootouders)

14 Hendrik Wladimir Albrecht Ernst (Hendrik) van Meckelenburg Schwerin, geboren op 19-04-1876 in Schwerin. Hij is gedoopt op 03-06-1876 in Schwerin. Hendrik is overleden op 03-07-1934 in 's-Gravenhage, 58 jaar oud. Hij is begraven op 14-07-1934 in Delft. Hij trouwde, 24 jaar oud, op 07-02-1901 in Den Haag (Sint Jacobskerk) met de 20-jarige

15 Helena Paulina Maria (Wilhelmina) van Oranje Nassau, geboren op 31-08-1880 in 's-Gravenhage. Zij is gedoopt op 12-10-1880 in 's-Gravenhage. Wilhelmina is overleden op 28-11-1962 in Apeldoorn, 82 jaar oud. Zij is begraven op 08-12-1962 in Delft.

Generatie 3 (grootouders)

6 Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe Biesterfeld, geboren op 29-06-1911 in Jena. Bernhard is overleden op 01-12-2004 in Utrecht, 93 jaar oud. Hij is begraven op 11-12-2004 in Delft. Hij trouwde, 25 jaar oud, op 07-01-1937 in 's-Gravenhage met de 27-jarige **7 Juliana Louise Emma Maria Wilhelmina (Juliana) van Oranje Nassau**

geboren op 30-04-1909 in 's-Gravenhage. Zij is gedoopt op 05-06-1909 in 's-Gravenhage. Juliana is overleden op 20-03-2004 in Soestdijk, 94 jaar oud. Zij is begraven op 30-03-2004 in Delft.

Generatie 2 (ouders)

2 Claus George Willem Otto (Claus) von Amsberg, geboren op 06-09-1926 in Dötzingen. Claus is overleden op 06-10-2002 in Amsterdam, 76 jaar oud. Hij is begraven op 15-10-2002 in Delft. Hij trouwde, 39 jaar oud, op 10-03-1966 in Amsterdam met de 28-jarige Beatrix Wilhelmina Armgard (Beatrix) van Oranje Nassau. Claus en Beatrix gingen in Baarn, in ondertrouw.

3 Beatrix Wilhelmina Armgard (Beatrix) van Oranje Nassau, geboren op 31-01-1938 in Soestdijk. Zij is gedoopt op 12-05-1938 in Den Haag (Sint Jacobskerk).

Generatie 1

1 Willem-Alexander Claus George Ferdinand van Oranje Nassau, geboren op 27-04-1967 in

Utrecht. Hij is gedoopt op 02-09-1967 in 's-Gravenhage. Willem-Alexander trouwde, 34 jaar oud, op 02-02-2002

in Amsterdam, met Máxima Cerruti Zorreguita, 30 jaar oud. Máxima is geboren op 17-05-1971 in Buenos Aires, dochter van Jorge Horacio Stefanini Zorreguita en Maria Del Carmen Carricart Cerruti. Zij is gedoopt op 03-06-1971 in Buenos Aires.

Willem Rasing

Ontstaan Sint Nicolaas Comité in Gendt

De eerste keer dat ik met de Sint in aanraking kwam was angstaanjagend. Het was 1957; wij hadden een sigaren-/kapperszaak in de Dorpsstraat tegenover de Mariaschool. Als klein jongetje van vijf zag ik plotseling een man met baard en een Zwarte Piet met roe naar de school lopen. Plotseling zag de Piet mij in de winkel staan. Hij zwaaide naar mij en kwam op mij af. Ik was zo bang dat ik huilend naar het privégedeelte vluchtte en onder de tafel kroop om mij te verbergen. Mijn moeder heeft daarna geprobeerd om mij van dit trauma af te helpen en veel cadeaus en jaren later is mij onthuld hoe de vork in de steel zat.

Het schoolbezoek van de Sint en Piet was schrikken. Met veel lawaai en slaan met de roe op de ramen kwamen de Sint en Piet binnen in de klas. Ik weet niet meer of we naar voren moesten komen om een cadeautje op te halen.

Jaren later kwam ik er achter dat er een organisatie van vrijwilligers de intocht en dit schoolbezoek regelde.

Zo meldt in 1947 *De Gelderlander* al dat de Sint op bezoek is geweest bij de Fröbelschool en diverse verenigingen.

De hoofden van de school en enkele notabelen zochten fondsen om dit Sintfeest te financieren, met name de snoep en cadeautjes voor de kinderen en mooie kleding voor Sint en Pieten. Het eerste comité bestond uit meester Wim de Klein,

in voor de intocht en voor aankoop van cadeautjes voor de scholen: de Mariaschool en de St. Jozefschool. Een Sinterklaas werd gezocht en gevonden: Jan Peters (onderwijzer) en diverse Pieten. De eerste verzamelplaats was bij Frans Leferink in de Nijmeegsestraat. Van hieruit werden de Pieten en Sint vervoerd naar de boot. Na enkele jaren werd de oude kantine van de steenfabriek de verzamelplaats om de Pieten en de Sint te schminken. Het plein voor de kantine werd op die dag het Sin-

De schminklocatie bij de steenfabriek.

terklaasplein genoemd (door een klein groepje). Hier stapte de Sint met gevolg op de boot.

Sint en Pieten op het jacht van Frans van Neijenhof.

Piet Hetem (helemaal rechts) is de hoffotograaf.

meester Frans Leferink, Marinus van Heck en Jo van Rijn. Zij zamelden geld

In afwachting bij het Veerhuis van Cornelissen.

Er was een jaar met hoogwater bij de intocht. De boot van Hendrik Cornelissen kon niet aan wal. Maar met behulp van een boot van Rijkswaterstaat die wel bij de kantine

In de regen op het jacht van Hendrik Cornelissen.

van de steenfabriek aan wal kon komen, ging het gebeuren. Dus het hele gevolg van Sint en Pieten op deze boot naar de echte boot van de Sint midden op de Waal. Met veel kunst en vliegwerk (Pieten zijn dit wel gewend) lukte het allemaal de overstap te maken (de Sint met meer moeite).

In de beginjaren (1950 tot 1967) was de opstap het bunkerschip van Frans van Neijenhof en daarvandaan het jacht van Frans, op naar het café van Hendrik Cornelissen. Vanaf 1968 werd het gevolg opgehaald met het jacht de Gannita van Hendrik Cornelissen. Hendrik en later Hans en Harrie Cornelissen zijn tot nu toe de schipper geweest van de Sint.

Burgemeester Van der Wende houdt de Sint droog.

De Pieten en Sint moesten al vroeg aanwezig zijn om allemaal geschminkt te worden.

De organisatie zorgde voor broodjes geleverd door de supermarkt van Wim Reuselaar en soep van Harrie Boerstal. Gewoonlijk dronk men een borreltje of pilsje als Piet, maar dat hield na commentaar van de ouders en kinderen op.

Vanaf 1950 tot 1980 was de intocht op zaterdag en daarna altijd op de zondag. De Sint en Pieten kwamen aan bij het Veerhuis van Hendrik Cornelissen, waarna het gevolg vertrok naar het dorp. Met de schutterij en de harmonie voorop en vele jaren de ponyclub er achteraan. Het eindstation was het gemeentehuis.

Schutterij en Ponyclub zijn al aanwezig.

Na het welkom door de burgemeester volgde een aubade van Schutterij St. Sebastianus en de Harmonie St. Caecilia. In het gemeentehuis ontvingen de Sint en zijn Pieten de kinderen en kreeg iedereen snoep en later een sinaasappel. Hierna was voor de kinderen het bezoek afgelopen.

De Sint en Pieten gingen na afloop naar het bejaardenhuis waar de oudjes getrakteerd

Dansen bij de intocht.

Ook in 2003 regende het weer

werden op wat lekkers en de Sint er zijn nachten in Gendt doorbracht. In de beginjaren werd het bejaardenhuis ook als was- en omkleedruimte gebruikt door de Pieten. De zusters besloten dit niet meer toe te laten toen zij de witte wasruimte helemaal moesten laten overschilderen. Na afloop van de intocht ging de hele groep afsluiten bij de Klok. Menige Piet was nog in vol ornaat. Gezelligheid stond hoog in het vaandel. De aanwezige dames gingen met een zwart gezicht (oorzaak de Pieten) naar huis.

Dit was veel jaren het scenario totdat er een scheiding kwam van intocht en school. Het comité kreeg een andere samenstelling rond 1979. Piet Hetem werd voorzitter en Theo Braam penningmeester. De inkomstenbronnen

waren in die tijd subsidie van de gemeente Gendt, Eigengeërfd en Gendt en de lokale ondernemers. De Sint- en Pietenpakken werden verhuurd om extra inkomsten te genereren.

De intocht werd steeds groter en professioneler, de ontvangst in het gemeentehuis verhuisde naar boerderij de Lootakkers, daarna een jaar in de Leemhof en hierna naar Providentia. Het is altijd heel druk, ouders met kinderen en zeer gezellig. Ook ouders uit de omringende dorpen zijn hierbij welkom.

De schoolkinderen maken op school tekeningen die worden opgehangen in Providentia.

De werkgroep heeft speciaal voor Providentia een decor gemaakt van een kasteel, samen met een grote gouden stoel voor de Sint die demontabel is.

De ontvangst door de Sint in Providentia stond en staat in het teken van leuke cadeaus. Door de jaren heen is het snoep verpakt in klompjes, in een juten zak, een houten schoorsteen, een placemat enz. Echte collectors-items. Hier komt ook het moment om de Sint een handje te geven, hét fotomoment voor de ouders.

De enige echte Sint bij de intocht is (sinds 1988) bekend als Cor Kregting. Het vervoer van de Sint is op vele manieren uitgevoerd: per paard, of met paardenkoets, met een ponykar (kostenbesparend), een open sportauto en een stoomboot. Bij de Sint hoort ook een hoofdpiet. De eerste hoofdpiet was Job Loeff en

Het onthaal in Providentia.

Sint hoog te paard.

En een kostenbesparende oplossing.

daarna Louis van den Bergh, vervolgens was Jos Niels 25 jaar de hoofdpiet.

Toen voorzitter Piet Hetem Prins Carnaval was geweest bij de Gentenarren werd zijn prinsepak gebruikt als hoofdpietenpak. Jos Niels werd opgevolgd door Peter Hetem, Antoine Melchers en later Rob Lamers. Inmiddels is sinds jaar en dag Danny Vermeulen de hoofdpiet. Bij het jubileumjaar (50 jaar in 2000) zijn de leden van De Plekband uit Huisen als Zwarte Piet meegelopen.

De organisatie was tot die tijd nog steeds een comité. Dit was echter verzekeringstechnisch, juridisch en i.v.m. subsidies niet verstandig. In 2009 is daarom een stichting opgericht met statuten: Stichting Intocht Sinterklaas Gendt. Er kwam ook verjonging van het bestuur: Bas Hulshof, voorzitter, Theo Lamers, penningmeester en Pieter Rasing, secretaris. Dit bestuur werkt vanaf die tijd nauw samen met De Hulpjes (o.a. Harald Kemperman, Alwin van de Laak en Dick Vermeulen). Door de jaren

heen is ook het karakter en ook de uitdossing van de Pieten veranderd. Er zijn steeds vaker thema-Pieten, zoals de Kokpiet en Kapiteinpiet. De Pieten kregen steeds vaker een eigen naam: Haraldinho, Piet met de Lange Haren, Coole, Sanchez, Sportinho, Danspiet, Bolle Piet en nog veel meer.

De Pieten van de Hulpjes spelen allemaal mee op de dag van de intocht in Gendt. De Hulpjes ontplooiën daarnaast nog meer Sint-activiteiten. Er zijn er vele leuke initiatieven ontwikkeld. Elk jaar met een nieuw onderwerp (indien mogelijk aansluitend op het verhaal van het Sinterklaasjournaal).

Ook komt sinds 2015 de Pietenband ieder jaar terug en worden door Danspiet Anke Kregting dansjes bedacht op de leuke eigen-gemaakte liedjes. De samenwerking met de Winkeliersvereniging met acties rond de Sint-tijd is belangrijk en altijd goed geweest.

Het huidige bestuur (2021) bestaat uit: Twan Wannet (voorzitter). Maurice van Heck (penningmeester) en Pieter Rasing (secretaris). Er is een werkgroep die de organisatie van de intocht mee organiseert en alle ideeën mee uitwerkt. De werkgroep bestaat uit Paul Aarntzen, Sjaak van de Sant, Rick Basten, Jaron de Jong, Tjeerd Dijkstra en Cor Kregting.

Al vele jaren zijn Marian Lamers en Elly Wannet actief om elk jaar weer nieuwe Pietenpakken te maken naar de laatste mode.

In de beginjaren was Frans Leferink verantwoordelijk voor het schminken. In de jaren erna waren Yacintha van Poelwijk en Willie Lenting hiervoor verantwoordelijk. Bij het grote aantal Pieten moest dit in de loop der jaren uitgebreid worden met een aparte groep gespecialiseerde schminksters.

De Sint heeft in de jaren een metamorfose ondergaan. De kleding en baard van Sint zijn dezelfde als van de tv-Sint, speciaal gemaakt voor Gendt. Zoals overal staat ook in Linge-waard de kleur van de Pieten de laatste jaren ter discussie.

Sinds 2017 is er de Orde van de Kindervriend in het leven geroepen om jaarlijks uit te reiken aan een persoon, stichting of instelling die zich in de breedste zin van het woord in-

V.l.n.r. Harald Kemperman en Trompetpieten Twan Wannet en Pieter Rasing.

zet voor kinderen. Ontvangen door o.a. de organisatie van de Gendtse Avond-4-daagse en De Waskniepers.

Terugkijkend op de geschiedenis van het Sint Comité Gendt zie ik veel plezier in de orga-

nisatie om dit te realiseren. Ook de deelnemende Pieten genieten van de intocht. Na afloop gaan veel Pieten nog in vol ornaat bij hun familie en vrienden langs. Er is nooit een gebrek geweest aan het vinden van Pieten.

De vele spontane feestjes bij de Klok na afloop zijn berucht en hier genieten veel Pieten van. De maaltijd na afloop van de intocht bestond eerst uit een uitsmijter en later zijn dit stampotbuffetten geworden, verzorgd door Joke en Cas. En weer later door Bart en Roy. De Klok is nu nog steeds het sluitstuk van de intocht. De dagsluiting door de voorzitter is altijd het hoofdstuk van deze dag. Er wordt gekeken wat goed is gegaan en natuurlijk wat verbeterd kan worden. Pieten met een jubileumjaar worden in het

zonnetje gezet en soms moet er afscheid van Pieten genomen worden.

Theo Braam,

Met dank aan Cor Kregting, Pieter Rasing en

Jos Niels.

Meeste foto's Marja Braam.

Sint Cor Kregting met hoofdpiet Danny Vermeulen.

Reconstructie Van Ken Watts naar Ken Niks

In de eerste dagen van 1976 sprak motor minnend Nederland maar over één verhaal: de poging van Britse stuntrijder Ken Watts om met zijn lichte Bultaco de Waal over te springen à la Evel Knievel. Het verhaal sprak dan ook tot de verbeelding, maar bleef daar ook. De meest gehypte stunt in de Nederlandse geschiedenis.

Als openingsact voor het crossseizoen van 1976, werd er in het Gelderse Gendt een soort Britse Evel Knievel aangetrokken om meer publiek naar de wedstrijden te trekken.

Watts collega, Evel Knievel.

Het is misschien wel de meest overschatte stunt ooit – die ook nog eens flopte – op Nederlandse bodem. Het seizoen werd al erg vroeg in het jaar gestart. Om precies te zijn op zondag 4 januari, een dag die medeorganisator Karel Witjes nog goed kan herinneren. Hij haalde samen met de organisatie van de motorcross op het Gannita Circuit de onbekende stuntrijder Ken Watts naar de polder van het dorp, waar de baan destijds nog lag. Watts kwam voor een recordpoging, een bijna gegarandeerde manier om wat meer mensen naar het circuit te trekken. Dat was aanvankelijk het idee. Maar na een optreden van de stuntrijder in het televisieprogramma AVRO's Sportpanorama op de avond voor de cross, kwam daar onverwacht – en achteraf misschien zelfs ongewild – verandering in. Waar de organisatie en Watts in de voorbereiding uit waren gegaan van een sprong van om en nabij 50 meter, zei hij op nationale televisie – in een tijd dat er nog niet veel anders op de buis was – ineens dat hij bijna vier keer die afstand ging overbruggen. Op die manier zou hij de overkant van de Waal bereiken met zijn lichte crosser. De hype was geboren.

Hype

Karel Witjes kan er nog steeds vol energie over praten. Het was simpelweg bedoeld als kleinschalig showelement op een dag die verder in het teken moest staan van de motocross. Het jaar daarvoor hadden ze al een soortgelijke show gehad die goed beviel. Witjes: 'Middels een promotiebureau uit Amsterdam kregen we toen contact met een zelfbenoemde 'sterkste man ter wereld'. Die zette een indrukwekkende show neer, waarbij ook de motocross – waarvoor hij feitelijk mensen moest trekken – onder de aandacht werd gebracht. Zo hield hij drie crosszijspannen op hun plek; twee met een touw in iedere hand en één via een touw dat hij met zijn tanden vastbeet. Hij nam eerst rustig zijn tijd terwijl hij met zijn middel werd gezeurd aan een vrachtwagen, pas daarna mochten de crossers – kalm aan – het gas volledig openen. Een echte show die erg in de smaak viel en daadwerkelijk meer mensen naar de wedstrijden wist te trekken.' Die goede ervaring was dan ook de reden dat Witjes en kompanen opnieuw in zee gingen met het Amsterdamse bureau.

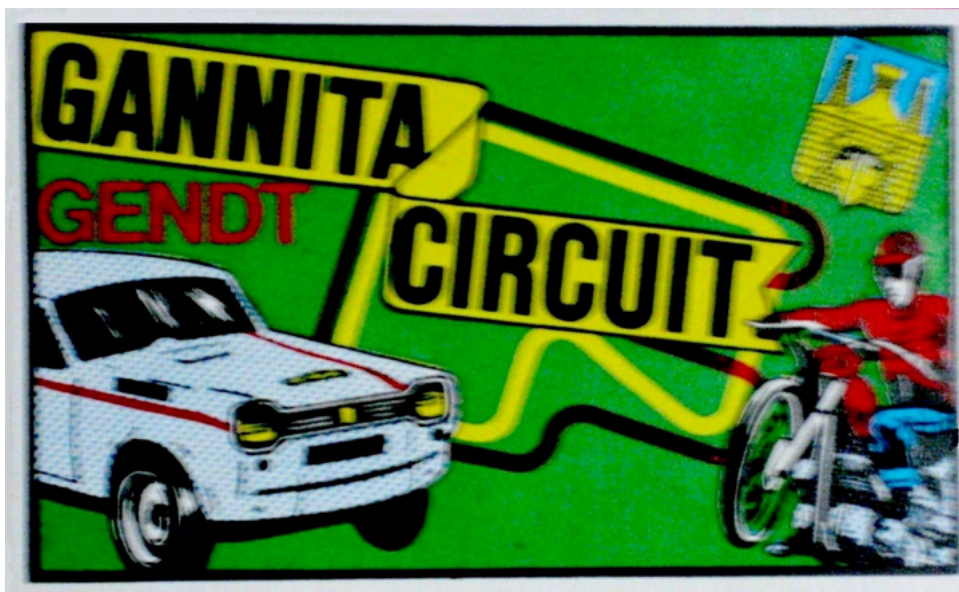
Het zou aanvankelijk gaan om een afstands-sprong. Het record van de Amerikaanse stuntrijder Evel Knievel stond toentertijd op 50 meter en Watts wilde dit record verbreken, dan wel evenaren. Zo'n afstandssprong moest je haast wel maken in het water, omdat de kans op letsel bij de landing erg groot is. Vandaar dat de Waal werd gekozen. Overigens was dit voor Watts een oefening voor een krachtmeting die hij later dat jaar met Evel Knievel zou doen in thuisland Groot-Brittannië. De twee zouden daar beiden een afstandssprong bij de rivier de Theems maken en allebei dezelfde sprong proberen te maken. Ook daarbij had van te voren niemand het überhaupt gehad over het bereiken van de overkant. Dat kwam pas op de avond voor het evenement.

Borstklopperij

Er was destijds nog veel aandacht voor de cross. Het leefde meer door de binnenlandse kampioenschappen die veel vaker plaatsvonden. In die lijn kwam Sportpanorama dan ook

op het idee om Watts te interviewen. Witjes: 'Hij werd geïnterviewd onderaan de schans die we hadden laten bouwen.' Daar stelde de interviewer amicaal de vraag of de Waal niet afgesloten moest worden voor de binnenvaart, er zou immers toch een kans bestaan dat de Brit op een schip kon landen? Watts deed dat makkelijk af als onnodig. Witjes: 'Hij zei: 'Ik haal de overkant toch makkelijk'. Of hij het als een grapje bedoelde of om op te scheppen weet ik niet. Dat het verkeerd werd opgevat weet ik wel want daarna kon niemand het meer over iets anders hebben dan 'de sprong over de Waal'. De volgende dag stroomde het publiek en masse de polder in. Witjes: 'We waren helemaal niet berekend op zoveel mensen.'

Hoeveel het er precies zijn geweest is moeilijk vast te stellen; schattingen lopen uiteen van 10.000 tot zelfs 15.000 mensen. Witjes vervolgt: 'Ik weet alleen dat op basis van die cijfers waarschijnlijk zo'n 90% van de toeschouwers niet betaald heeft. Het was zo'n chaos.

De televisieploeg van de NOS stond al in Bommel, 9 kilometer van het circuit verwijderd, vast in het verkeer. De dijk en polder stonden vol auto's: de massa mensen kwam recht door de weilanden heen gebanjerd. We hadden drie kassa's, wat bij de normale crosswedstrijden voldoende was, maar zo'n mensenmassa hadden we het met twintig kassa's nog niet aangekund. Iedereen liep gewoon door.'

Roetwolken

Rijkswaterstaat had ook lucht gekregen van het evenement. Twee van hun schepen werden stroomop naar Lobith, en stroomaf naar Nijmegen gestuurd om aan binnenvaartschepen door te geven dat ze vaart moesten minderen. Zo kon precies om 14.30 uur de Waal bij Gendt vrij van schepen zijn, zodat Watts veilig zijn poging kon wagen. Maar in plaats van vaart te minderen, koos een aantal schippers er juist voor om de dieselmotoren harder te laten werken om zo het spektakel met eigen ogen te kunnen zien. Zo kwam het dat er om 14.30 uur een aantal schepen klaarlag net buiten het traject van de Engelsman. Rijkswaterstaat was niet blij.

Uiteindelijk wilde de politie zelfs de hele boel afblazen, omdat de toeschouwers die zich aan de andere zijde van de Waal op het strand hadden verzameld, mogelijk geraakt konden worden bij de landing van Watts.

Witjes: 'Zoals gezegd was dit nooit de bedoeling. Daar was de schans ook niet voor gebouwd en die kleine 250 cc Bultaco van hem helemaal niet toe in staat. De Waal is op dat punt wel 200 meter breed, als het niet meer is. Daar moet je een ongelooflijke snelheid voor hebben om de overkant te halen – dan ga je haast als een raket! En mocht je de overkant dan bereiken, is de landing zeker niet zacht. Wij gingen uit van het bestaande afstands-

record op naam van Knievel: Vijftig meter. Dat je dan ineens vier keer zo ver zou springen is niet aannemelijk. Onmogelijk zelfs.'

Karel Witjes vervolgt: 'De reddingsboten lagen ter hoogte van de kribben, die daar ongeveer 50 meter in de rivier steken. De aanloop was voor die afstand ruim genoeg. Maar dat mensen überhaupt dachten dat hij die afstand zou kunnen overbruggen met zo'n aanloop, zo'n motorfiets en zo'n schans is op zich al wel verbazingwekkend. Het kon gewoon echt niet.'

Er is nog hoop....

Moment suprême

Voorafgaand aan de sprong was er nog een kleine show van het stuntteam dat Watts vergezelde. De 'Mohikans Stuntmen'. Het team bestond uit vier mannen verkleed als indianen, compleet met tooi en zwarte pruik. Met wat geïmproviseerde schansen sprongen die over mensen heen of wisten ze nauwkeurig met hun achterwiel op een aantal ballonnen te landen. Daarna was het tijd voor de hoofdact.

26 meter verder werd de Brit uit het water gevist.

Voor de sprong heeft Witjes niet meer met Watts gesproken. Witjes: 'Wel zag ik dat hij een paar keer op de schans afreed om vervolgens net ervoor het gas dicht te draaien. Dan rolde hij een stukje door op de schans en om dan weer terug te keren naar zijn startpositie. Ik kan me voorstellen dat mensen daarvoor dachten dat hij zenuwachtig was en misschien niet durfde.' Een fotograaf zag dat Watts vlak voor de start vlug

nog in een blikje stond te urineren, wat hij als bewijs zag van zijn zenuwen. Witjes: 'Ik denk dat hij het gewoon professioneel aanpakte: gefocust in plaats van zenuwachtig.

Toen Watts daadwerkelijk doorzette en volgas op de schans afscheerde, hield het publiek even de adem in. Drie tellen in totaal, want al na 26 meter landde hij in het koude water. De boten moesten dichterbij komen, omdat hij de ingeschatte afstand niet eens wist te halen. Nadat zij hem naar de kant geholpen

hadden, zijn hij en het stuntteam snel vertrokken. Met de noorderzon nog wel. Witjes: 'Bij hotel Rijnzicht in Doornenburg werden snel de biezen gepakt en toen zijn ze – zonder de

Dijk van een Wijf. Vroeger lag een deel van het circuit erachter.

hotelrekening te betalen – weer terug naar Groot-Brittannië gegaan.’ Het grootste deel van het toegestroomde publiek droop vrijwel direct af.

Misleid

‘Eigenlijk heeft het ons alleen maar geld gekost’, bekent Witjes tegen het eind van het gesprek. ‘De schans, de hotelrekening en kosten die Rijkswaterstaat verhaalde, hebben we allemaal zelf moeten betalen. Op last van Rijkswaterstaat hebben we de volgende dag overigens ook nog die Bultaco van Watts opgedoken. Daarbij kregen we hulp van een duikteam uit de buurt. Die motor was natuurlijk volgelopen met water. Nadat hij aan de kant was gebracht, hebben we hem bij het circuit door een monteur laten nakijken. Die heeft gezorgd dat al het water eruit was om hem vervolgens weer aan de praat te krijgen. Wat er daarna mee gebeurd is weet ik niet. Er gaat een verhaal dat er nog een tijd een paar jongens mee hebben rondgereden in Hulhuizen, een buurtschap bij Gendt. Maar wat daar van waar is weet ik niet.

Al met al zijn we flink misleid door het optreden van Ken Watts in de uitzending van AVRO’s Sportpanorama.’

Zonder die overdreven uitspraak in de uitzending – al was het wellicht slechts een voorbeeld van de typische droge humor van de Engelsman – was de toeloop waarschijnlijk lang niet zo massaal geweest. Dan was Watts zeer waarschijnlijk niet direct na de sprong gevlucht voor de boze, teleurgestelde toeschouwers.

Dat hij niet bepaald de nieuwe Evel Knievel bleek te zijn, was voor iedereen wel duidelijk. Overigens is de krachtmeting met die Amerikaan bij de Theems er nooit van gekomen. Slechts een paar maanden na de blamage in Gendt, liet Ken Watts het leven bij een soortgelijke stunt in zijn thuisland. Bekend is hij met zijn werk niet geworden. Of ja, niet buiten Gendt. Begin je daar nu een gesprek over Ken Watts, dan komen de meest levendige herinneringen op van mensen die hem nog steeds schertsend ‘Ken Kwatts’ of zelfs ‘Ken Niks’ noemen. Laat het voor ons een les zijn in nederigheid.

Gannita Circuit

Gendt was anno 1976 nog een echt crossdorp. Op het terrein van Stichting Gannita werden zelfs WK-wedstrijden gereden in de motocross. Daarnaast was er een speedwaycircuit waar stockcarraces en de zogenaamde 'crazy races' werden verreden. In die laatste klasse was het vooral de bedoeling de andere coureurs van de baan te rijden. Onlangs is het terrein geheel op de schop genomen na flink wat jaren braak gelegen te hebben. Het asfalt van de speedwaybaan was al opgeruimd maar toch was de baan op satellietbeelden nog goed zichtbaar. Tot nu. Een tijd terug is er een weg over het veld aangelegd, zodat er een standbeeld geplaatst kon worden.

Het zogenoemde 'Dijk van een Wijf' kijkt nu uit over dezelfde Waal waar Watts meer dan veertig jaar geleden in landde.

Tom van Appeldoorn

Zowel MOTO73 als weekblad Motor waren ter plaatse bij de stunt van Watts. Motor nomineerde Watts zelfs voor de 'vetleren medaille van beste 'practical joke' van 1976'. MOTO73 was er zeker van dat de andere aanwezige crossers voor een kleine vergoeding in staat waren een betere sprong te maken.

Zandwinning in de Gendtse Waard

Tijdens de zandwinning door K3Delta in de Gendtse polder worden er de laatste tijd met enige regelmaat interessante vondsten gedaan. Enige weken geleden werden er al in een profiel in de grond sporen van een krib ontdekt. Nadere bestudering doet vermoeden dat het hier een massieve krib uit de 17e of 18e eeuw betreft die de Kommerdijk waarschijnlijk enige bescherming tegen de Waal moest bieden.

Pas kwamen er weer interessante vondsten naar boven, nl. enkele putten (zie één ervan op onderstaande foto). Wat is het nut van putten op deze plek niet ver van de Waal? Er waren ooit woningen en een steenfabriek ter plaatse. Dan is het logisch dat er ook een drinkwatervoorziening in de buurt is.

Overleden

Wegens **overlijden** hebben wij afscheid moeten nemen van ons (familie)lid:

**Sien (Gesina Wilhelmina Maria)
Weghorst-ten Dam,**

weduwe van Theo Weghorst
Geboren 14 september 1931
Overleden 9 augustus 2021

**Truus (Geertruida Johanna Maria)
Voermans**

Geboren 12 juni 1922
Overleden 16 augustus 2021

**Leo (Leonardus Wilhelmus Jacobus)
de Beijer,**

Echtgenoot van Trees de Beijer-Dekkers
Geboren 6 februari 1937
Overleden 9 september 2021

Els Bolder-Berendsen,

Echtgenote van Theo Bolder
Geboren 14 augustus 1953
Overleden op 20 september 2021

Onze oud-vrijwilligster van de bidprentjes

Hennie Teunissen-Kersten,

Weduwe van Gert Teunissen
Geboren 8 augustus 1929
Overleden op 30 september 2021

Willy Leenders,

Echtgenoot van Monique Leenders-Joosten
Geboren 18 oktober 1962
Overleden 4 oktober 2021

Wij hopen dat de naasten en vrienden veel troost en steun krijgen van hun omgeving.

Aangelichte wapenleeuwen

Sinds 15 juli worden de wapenleeuwen bij Huis te Gendt 's avonds aangelicht. Bij de verplaatsing van de leeuwen van Villa Ganita naar hun oude stek bij Huis te Gendt werd meteen het wapen van Gendt op het wapenschild in de poten opgefrist. Ga eens kijken; vooral in het donker is het een mooi gezicht.

Soms hebben we kennis van een overlijden, maar hebben we geen verdere gegevens. Wij willen daarom nabestaanden vragen om data etc. aan ons door te geven. Datzelfde geldt als u verhuisd bent of een ander e-mailadres hebt gekregen. Wij blijven graag op de hoogte.

Bestuur Historische Kring Gente

Voorzitter en genealogie: Willem Rasing,
voorzitter@historischekringgente.nl
genealogie@historischekringgente.nl

Secretaris: Yvonne de Boer-Ravestein,
Waterwolf 31, 6681 TH BEMMEL,
tel. 0481 422400
info@historischekringgente.nl

Penningmeester: Geert Witjes,
penningmeester@historischekringgente.nl

Fysiek foto- en knipselarchief:
Riet Berends-Peters

**Tweede Wereldoorlog en Politionele Acties
Nederlands-Indië:** Robert Braam,
rmabraam@gmail.com

Ledenadm.: Mia Gerrits-Bouwman,
ledenadministratie@historischekringgente.nl

Geografie en archeologie: Gerard Janssen,
Archeologie.geografie@historischekringgente.nl

Presentaties: Henk Klaassen

Jaarprogramma en digitalisering foto's:
Ria Schouten-de Haan,
fotodocumentatie@historischekringgente.nl

Ons lidmaatschap loopt van januari t/m december. Het lidmaatschap van de kring kost al jarenlang € 15,- en samen met het themaboek Terugblik € 22,-. Dit jaar zal Terugblik over sport in de Betuwe gaan. Geert Visser heeft een artikel over de Gendtse Motor- en Automobielfclub en het Gannitacircuit.

Met een cadeauabonnement maakt u iemand voor € 15,- voor een heel jaar lid en voor € 22,- krijgt men daarbij het jaarboek Terugblik. Het abonnement stopt vanzelf weer op 1 januari.

Colofon:

e-mail: info@historischekringgente.nl
website: www.historischekringgente.nl
www.facebook.com/historischekringGente

Webmaster: Aad Hendriks

Redactie Ganita mare:
Yvonne de Boer-Ravestein (eindredactie)
Mia Gerrits-Bouwman
Henk Klaassen
Ria Niënhaus-Brussen
Geert Visser

Onze redactie is te bereiken via bovenstaand e-mail adres, maar ook op de op de bladzijde hernaast genoemde e-mailadressen en telefoonnummer.

Kringgebouw: Villa Ganita
Nijmeegsestraat 19, 6691 CK Gendt

Betalingen:
Hist.Kring Gente te Gendt
bank NL93 RABO 01164 26 705

Drukwerk Ganita mare:

Reintjes GmbH
Hammscher Weg 74
Kleve

Onbekend voorwerp

Op onze vraag in het vorige blad of iemand wist wat dit afgebeelde voorwerp is, kregen wij geen antwoord. Zelf denken wij aan een onderdeel van een hondenkar, maar wij ruilen ons idee graag in voor een beter.

Welkom op de maandagavond vanaf 20.00 uur en op de woensdagmorgen vanaf 09.30 uur.

Al is het maar voor de koffie

Bjent zei:

Aon seks doewwe nie mer. Mien vrouw lit zich de böt nie mer dör mekaor hin reupele.